

A flexónyomtatás munkavédelme

Nagy Veronika

Mi a célja általában a munkavédelemnek? Elsősorban a munkát végzők és a környezetben tartózkodók testi épségének és a munkavégzés közbeni szükséges komfortlehetőségeknek a biztosítása. Nem kevésbé fontos a munkaeszközök értékmegővő használata, tehát hogy a kikerülhetetlen kopás, elhasználódás, szennyeződés mellett ne következzen be az indokolatlan romlás és az ezzel járó anyagi-erkölcsi károk.

Voltaképpen, ha a fenti feltételek teljesülnek, akkor automatikusan megvalósul a harmadik cél is, hogy tudniillik az ellenőrző hatóságok elé tiszta lelkiismerettel álljunk. Az üzemben, a munkáltatásban és a környezetben *ne találjanak ellenőrzésük során szabályszegést*, kivetnivalót. Ez pedig azzal a kellemes következménnyel jár, hogy a vizsgálati jegyzőkönyvet nem követi büntetőhatározat valamilyen csúnya bírságösszeg kifizetéséről.

Engedjenek meg egy frivol hasonlatot. Férfiak szokták mondani, hogy „minden nőt nem lehet megszerezni, de törekedni kell rá”. Nos a helyzet ugyanez a munkavédelemmel is: minden előírást (sajnos) nemigen lehet százszázalékosan betartani, de törekedni kell rá a biztonság, a nyugalom végett, és a felesleges büntetések elkerülése érdekében.

A flexónyomtatás, mint iparunk egy speciális ága, részint a nyomdaiparban *általános*, részint az eljárásra jellemző *sajátságos* követelmények egész sorát kell hogy figyelembe vegye, nap mint nap. Cikkemben nem mélyednék el a flexónyomtatás műszaki követelményeihez kapcsolódó részletes és aprólékos előírások ismertetésében. Ilyenek például az UV-sugárzás, lézertechnika, a szerves oldószer alapú festékek vagy a nyomógépek munkavédelme. Ezekről kötetnyi szakirodalom létezik, és az erről szóló cikk (ha nem folytatásos, több számon át) csak hiányos vagy vázlatos, tehát használhatatlan lehet. Ehelyett inkább a vázlatosságban is teljességre törekedve ismergetném azokat a követelményeket, melyeket meg-

valósítva teljesülhetnek a cikkem bevezetőjében felsorolt célok.

A sorrend tetszőleges, az egyes követelmények fontossága szinte egyenrangú a többivel, és bármelyik kimarad, az az üzem *munkavédelmi színvonalát csökkenti*. Ezzel pedig szorosan együtt jár a balesetveszély, és/vagy az egészségkárosodás veszélyének (kockázatának) megnövekedése. Ami, túl a munkavállaló sajnálatos sérülésén, betegségén, anyagi károk, kártérítési költségek és az ominózus büntetési bírságok forintjait viszi el a cég kasszájából.

Kérem, ceruzával a kézben, olvassák, ami alább következik, és ha önöknél a rovat rendben van, pipálják ki! Ha hiányosság van a leirtakhoz képest, rögtön készítsenek feljegyzést arról, hogy mi az, amit pótolni kellene!

A munkavédelem rendszere üzemen belül

A munkaköri leírásokban, vezetői megbízásokban helyet kell szentelni *a munkavédelemmel kapcsolatos kötelezettségeknek*. Megkönnyíti a dolgot, ha a cégnek van Munkavédelmi Szabályzata (ahol szerepelnek ezek a kötelezettségek a balesetekkel, munkavégzéssel, egyéni védőeszközzel, orvosi alkalmassági vizsgálatokkal, gépek kezelésével és a vegyszerek használatával kapcsolatban). Ilyen esetben csak *hivatkozni kell az MVSZ-re*, és meg kell oldani azt, hogy minden munkavállaló (és munkáltató) ismerje és elsajátítsa a rá vonatkozó előírásokat, tudnivalókat.

Az alkalmazás két előírása, hogy a dolgozó egészségileg alkalmas legyen a betöltött munkakörre, és hogy megfelelő szakképzettsége legyen. A cégnek (ez nem is kérdés) van üzemorvosa. Részére minden dolgozóról át kell adni *a kitöltött Beutalás munkaköri alkalmassági vizsgálatra* c. űrlapot. Erre azért van szükség, mert a munkáltató *köteles tájékoztatni* az orvost, hogy az adott munkakörben milyen terhelés, káros hatás éri a megvizsgálandó dolgozót. Itt kell megadni a teheremelés mértékét, a különleges (pl. UV-

vagy lézer-) sugárzás meglétét, a vegyszereket, melyek káros összetevőket tartalmaznak (festék, oldó- és tisztítószer, adalékok stb.), és az esetleges egyéb tényezőket, mint például a képernyős munkavégzés. Ahhoz persze, hogy az üzemorvos értelmezni tudja a neki átadott beutalókat, *ismernie kell az üzemet!* Meg kell követelni, hogy az orvos rendszeresen vegyen részt a munkavédelmi szemlén, ismerje a vegyszerek Biztonsági adatlapjait. Az üzem köteles őt tájékoztatni a flexónyomás sajátos követelményeiről és behatásairól, elvégre csak így tudja kiadni az egyes munkakörökben dolgozók részére az *alkalmasságról szóló igazolást*. Ha az üzemorvos ezen az igazoláson megjegyzést tesz az alkalmasság feltételeiről (pl. „szemüveg viselése kötelező” vagy „hathavonként ellenőrzésre jelentkezzen” stb.), azt a cégnek szigorúan be kell tartania és tartatnia.

A szakképzettséggel kapcsolatosan meg kell jegyezni, hogy nem mindig elegendő a korábban beszerzett „iskolai papír”. Aki ofszet gépmester például, annak ki kell adni egy olyan iratot, ahol bizonyított, hogy az illető *a flexó nyomógép kezelését*, speciális előírásait elsajátította, és így flexógépkezelőként dolgozhat (ami jelen esetben több, mint az általános ofszet gépmester). Vonatkozik ez a formakészítésre is, mert ott is vannak az általános ofszetforma-készítéstől eltérő opcionális szakmai ismeretek.

Minden esetben kötelező (ezt a munkavédelmi törvény írja elő) *munkavédelmi menedzser igénybevétele*. Létszámtól, termelési volumentől függően lehet évi, negyedévi, havi stb. alkalmakra megbízni szakképzett személyt, vagy kapcsolt munkakörben alkalmazni, mint létszámba tartozó munkatársat. Tevékenységének lényege az, hogy *minden munkavédelemmel kapcsolatos területen* szakelőírásokat ad, elvégzi a kötelező adatszolgáltatást (pl. ÁNTSZ kódigazolás beszerzése, telepengedély, kockázatelemzés), lebonyolítja a kötelező oktatást, kiadja a betanított személy részére a – munkáltató által is aláírt – betanítási iratot, szemléken, bejárásokon folyamatosan ellenőrzi a munkafolyamatokat, a hiányosságokról és feladatokról írásban jegyzőkönyvet készít. Részt vesz a végrehajtásban, baleset esetén kivizsgálja az okokat, elkészíti a jegyzőkönyve(ke)t, szaktanácsaival segíti a hasonló balesetek lehetőségének elkerülését. Véleményez új és áthelyezett gép, üzemrész üzembe helyezéséhez.

Egy cég munkavédelmi „szervezetének”, mely a fentebb felsoroltakból áll, *a vezetője és felelőse*

a mindenkori vezető! A munkavédelmi törvény külön kitér arra, hogy a munkavédelmi menedzser alkalmazása (és folyamatos tevékenysége) *nem mentesíti az üzem vezetőjét a felelősség alól, a munkavédelemmel kapcsolatban (sem)!* Nagyon fontos az, hogy megfelelő szakképzettségű személyt alkalmazzunk, annak tevékenységét folyamatosan figyelemmel kísérjük, szaktanácsait figyelembe vegyük, a jegyzőkönyveiben meghatározott feladatokat végrehajtsuk. Ugyanis, ha így teszünk, akkor őrá hárul a felelősség az esetleges hiányok, balesetek miatt. Ha viszont a baleset, büntetés az ő előírásainak *be nem tartása miatt* következik be, akkor minden keserű következményt a cég visel, élén a felelős vezetővel.

A munkavédelem folyamatos teljesítéséhez még mi szükséges a flexóüzemekben?

Biztosítani kell a megfelelő munkakörülményeket.

◆ *Légállapotok:* télen-nyáron az előírt minimum-maximum hőmérséklet mellett az adott munkavégzés nehézségi foka szerint, ahogy ezt a rendelet rögzíti.

◆ *A légszennyezettség* megengedett határon vagy az alatt tartása, ehhez megfelelő elszívás létesítése. Ennek ellenőrzésére időről időre légszennyezettség-mérést kell végeztetni akkreditált szakemberrel. Túllépés esetén javítani kell az elszíváson.

◆ A működő gépek által létrejött *zajterhelés* a lehetőség szerint csökkenteni kell, zajvédő burkolattal vagy a zajforrás (pl. kompresszor) kihegyezésével a munkaterületről. Az egyéni zajvédelem legyen a sorban a legutolsó, mikor már műszakilag nincs több lehetőség. Az üzemi zajsintet is méréssel kell ellenőriztetni, és a jegyzőkönyv alapján kell a további zajvédelmet vagy a speciális védőeszközöket bevezetni.

◆ *A világítás* is az érvényes előírások szerinti szintű és kialakítású legyen, ahogyan ezt az ellenőrző világításmérési jegyzőkönyv előírja. A mérést a világítótestek elhasználódása miatt évenként meg kell ismételni.

Minden gépnek és berendezésnek *munkavédelmi nyilatkozattal* ellátott üzembe helyezése legyen. A munkavédelmi nyilatkozat térjen ki a flexótechnológiából adódó *speciális követelmények teljesítésére* (pl. lézerberendezés biztonsági feltételeinek megléte, speciális betanítási iratok a kezelőknél, minősítő irat, mérési és ellenőrzési jegyzőkönyvek megléte stb.). A nyilatkozatban

előírtakat el kell végezni a biztonságos üzemeltetéshez.

Minden vegyszerhez legyen meg a legújabb (15 vagy 16 pontos) aláírt *Biztonsági adatlap*. Ezt igazolhatóan ismerje a raktáros, a felhasználó dolgozó, a flexó-előkészítő és -nyomtató üzem vezetője, a helyi tűzvédelmi és a munkavédelmi szakember, valamint az üzemorvos.

A veszélyes készítményekről legyen meg a kerületi (területi) ÁNTSZ intézet által kiadott *Igazolás a kódszámmal*, mely igazolás a Kémiai biztonsági törvényben előírtak teljesítését igazolja.

A veszélyes hulladékok kezelésével és elszállításával kapcsolatos szerződés, szállítói dokumentáció (ún. „sz” jegyek) és az éves hulladékbevallás (2004. március 1-jéig bezárólag) legyen meg, a tárolás helye és módja feleljen meg az érvényes előírásoknak.

Itt hívom fel a figyelmet a *tíz főt elérő létszámú cégek adatszolgáltatási kötelezettségére* (2004. március 30-áig!), melyet megbízott szakember és/vagy a munkavédelmi menedzser feltétlenül teljesítsen időben. A *tíz főnél kisebb cégeknek* 2004-től (tehát 2005. elején) *már nem kell a környezetvédelmi hatóság felé hulladékbevallást készíteniük*. Ám az adminisztrációnak rendben kell lennie (szerződések, szállítójegyek, nyilvántartás stb.), mert szűrőpróbaszerűen bármikor ellenőrizhetik, a hiányt bírsághozhatják.

Nagyon fontos, hogy legyen *egyéni védőeszköz-szabályzat* (legjobb, ha ez részét képezi a Munkavédelmi Szabályzatnak). A szabályzatban előírt eszközöket ki kell adni a kötelezettnek. Minden egyéni védőeszközhöz be kell szerezni érvényes Minősítő Bizonyítványt, és az abban foglaltak szerint szabad és szükséges használni az eszközt. A dolgozóval ismertetni kell ezeket az

előírásokat, szabályokat. Az eszköz kiadásakor, legalább első alkalommal, a dolgozóval alá kell íratni az átvételt. Értékesebb eszközöknél (pl. sugárvédő szemüveg), akár minden alkalommal, csak aláírás ellenében vehetik fel az eszközt. A cégnél *mindig legyen tartalék*, ha az eszköz tönkremegy, azonnal lehessen cserélni. Ugyanis ha nincs védőeszköz, akkor a dolgozó *nem köteles folytatni (vagy elkezdeni) a munkát*, s ez nagyobb anyagi kár lehet, mint néhány „vacak” védőkesztyű, szemüveg stb. költsége.

Legyen továbbá az üzemben *elsősegélyláda* (ha kell, több is), előírt és mindig pótolts felszereléssel. Ha forró felület van az üzemben vagy a gépeken, legyen égés elleni spray. Ha a munkavédelmi menedzser vagy az üzemorvos előírja, akkor legyen egyéb is, például közömbösítő folyadék, ha valaki véletlenül lenyelne valamilyen vegyszert, meg lehessen vele itatni, és ne legyen nagyobb baj.

Végül, de nem utolsósorban – *mindig mindenről legyen írásos (elementett) feljegyzés, jegyzőkönyv, irat, és ahol szükséges, a kiadás-átvétel igazolása, dátummal, aláírással*. A „megmondtam nekik”, „említettem”, „kértem”, „utasításba adtam” csak elrepülő szó! Baj esetén a lejegyzés, írásbeli bizonyíték hiánya a cégre, a felelős vezetőre száll vissza. Legtöbbször anyagi kár, költség és pénzbírság formájában, ami kellő „adminisztrációval” elkerülhető.

Ennyit vázlatosan. Minden egyes témakör még hosszan folytatható lenne. A folytatás a felelős vezető és a szakemberek, a munkavédelmi menedzser, a tűzvédelmi szakértő, az üzemorvos, a területi vezetők és szakképzett dolgozók *napi dolga*. Ehhez kívánok kitartást és sok sikert.

Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület elérhetőségei

Telefon: 457-0633

Fax: 202-0256

E-mail: pnyme@mtesz.hu Honlap: www.pnyme.hu

